

змушений зачинити школу над розбудовою якої він працював майже 10 років. Однак вплив приватної школи тривав набагато довше ніж сама школа. За зразком меланхтонівського навчального закладу в Віттенберзі виникло безліч приватних шкіл, за прикладом яких згодом почали працювати усі суспільні школи Віттенберга.

Список використаних джерел:

1. Циглер Т. История педагогики. Авториз. пер. с 3-го испр. и доп. нем. изд. Е. Цитрон и А. Карнауховой; Под ред. прив.-доц. С.А. Ананьина. СПб.; Киев: Сотрудник, 1911. – [2], VIII, 501 с.
2. Шмидт К. История педагогики изложенная во всемирно-историческом развитии и в органической связи с культурною жизнью народов. Т. 3. История педагогики от Лютера до Песталоцци. – М.: Издание К.Т. Солдатенкова, 1880. – 759 с.
3. Scheible Н. Melanchthon. Eine Biographie / Н. Scheible. – München: С.Н. Beck, 1997. – 294 р

Рябокінь А.О.

аспірант,

Науковий керівник: Цебрій І.В.

доктор педагогічних наук, професор,

*Полтавський національний педагогічний університет
імені В.Г. Короленка*

ВНЕСОК АЛКУЇНА У СТАНОВЛЕННІ СЕРЕДНЬОВІЧНОЇ ОСВІТИ ТА ВИНИКНЕННЯ УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ СИСТЕМИ

Система освіти, яка існувала в пізньоримську епоху, перебувала в безумовному занепаді. Коли Карл став єдиновладним правителем в західних країнах світу, заняття науками майже всюди були забуті, і тому люди збайдужіли до шанування істинного божества. Перш за пана короля Карла в Галлії ніхто не займався вільними науками.

Одним із завдань було розкрити педагогічний доробок Алкуїна в становленні та розвитку шкільної науки (риторики, діалектики, піітики), літургійного дійства і професійної духовної музики, показати завершальний етап у формуванні духовно-моральної парадигми освіти раннього Середньовіччя. Отже, Флакк Альбін (Алкуїн, 730-804 роки), улюблений учень Егберта Йорського, не був винахідником чогось принципово нового. Народившись недалеко від Йорку (Нортумбрія) в знатній англосаксонській родині, він отримав найфундаментальнішу для тих часів освіту, тим більше, що його вчителем був сам єпископ Егберт. Він досконало вивчив тривіум і квадвіум (перший і другий шкільні рівні) і блискуче склав іспит у присутності найвищих церковних осіб Нортумбрії, серед яких були Єпископи Егберт і Еанбальд [1, с. 264-265].

За часів правління Карла Великого (768-814) в Імперії франків почалося справжнє культурне піднесення, якому сприяла активна діяльність короля в даному напрямку. Цей період справедливо прийнято називати Каролінгським відродженням (768-840). Зазначимо, що лише після приїду Алкуїна до Ахенського палацу тут починається дійсно бурхливе життя. На думку А. Сидорова, учений гурток в Ахені на той час вже функціонував, його члени в більшості своїй належали до вищої франкської аристократії і королівської родини, та англійському вченому судилося започаткувати тут Академію, спочатку ставши лише дійсним її членом, пізніше – головою. Навіть попри всі старання Алкуїна, відомий засновник французької держави, Карл Великий, до кінця свого життя так і не зміг навчитися грамотно писати, хоча й осягнув таємниці латинської поезії. Однак імператор не був байдужим до знань. Уже в зрілому віці він користувався послугами багатьох вчителів. Спробувавши незадовго до смерті освоїти мистецтво письма, Карл зберігав під подушкою дощечки з воском і сторінки пергаменту, у вільний час із великим завзяттям учився виводити літери та радів як дитина, коли це дійсно виходило в нього гарно [5, с. 82-105].

Наскільки Карл Великий поважав Алкуїна і прислухався до його думок свідчить трактат «Про риторику та добродійності», який дозво-

ляє нам простежити педагогічно спрямовану бесіду на користь науки. Він не просив короля, а практично наказував йому витратити кошти на освіту, відкривати нові школи. Навряд чи були ще інші подібні епохи, коли вчені наставники так уміло спрямовували дії свої «високих вихованців». Пізніше їх будуть лише благати про незначну допомогу духовним школам. При палаці Карла при участі Алкуїна відкрили особливу школу – «Палаціум», де готували кадри для управління державою. У Палаціумі для юридичної підготовки дітей короля та підлітків зі знатних родин Алкуїн розробив спеціальну навчальну систему. Тут професійно вивчали римське право: «Інституції» Гая, а також «Презумпції невинуватості.» Окреме місце займала п'ята книга з «Етимологій» Ісидора Севільського – «Про закони і часи». Окрім дослідження діяльності легендарних законодавців усіх часів розглядалися загальні розділи законодавства: цивільного, природного, сімейного, зародки процесуального тощо [4, с. 55-61].

Слідуючи за Ісидором Севільським, Алкуїн вивчав із майбутніми правителями і співправителями держави Франків конкретні питання права, юридичні норми, визначав форми власності, тілесні покарання, в основному базуючись на еволюції римського права. Є підстави думати, що Алкуїн, як і його попередник Ісидор, використовував відомі римські підручники права Гая та Ульпіана, він звертався й до кодексу імператора Феодосія. Таким чином, ми можемо стверджувати – юридична підготовка випускників школи-палаціуму була для тих часів надзвичайно серйозною.

Король запрошував на найвищі державні й церковні посади освічених людей з усієї Європи. Деякі з них увійшли до гуртка, що мав назву «Академія». Учені хотіли відтворити щось на зразок філософської школи Платона. «Академія» виступала проміжною інстанцією між зборами друзів і вченим товариством, де в формі вільної бесіди за столом обговорювалися філософські й богословські питання, а також народжувалася латинська поезія, знайомство з якою відбувалося у формі своєрідних «конференцій-змагань» між ученими-поетами. Приклади таких поетичних змагань детально описані

професором В. Петровим в його лекціях з історії західної літератури. Ставши радником Карла Великого (особливо із церковних і шкільних справ), Алкуїн особисто продовжував навчати королівських синів і дітей магнатів. Працюючи над граматиною майбутньої французької мови і збираючи німецькі народні пісні, вчений дуже серйозно замислюється над потенційною можливістю і значенням кожного слова. Коли Алкуїн завершив працю над своєю «Граматиною», в одному із латинських листів (який, до речі, можна вважати керівництвом до вивчення алкуїнової граматики) вчений зазначив, що це мистецтво потрібно вивчати наступним чином (правила вивчення граматики): спочатку вивчити всі голосні і приголосні літери, потім навчитися їх правильно вимовляти, далі каліграфічно писати. І лише після цього можна переходити до читання окремих складів, а після того до слів, ще пізніше – речень. Після цього учні можуть переходити до вивчення складного мистецтва – риторики. Вони вже вміють читати слова та складати їх у речення. Переходячи до вивчення діалектики, Алкуїн спирається на попередні методи і принципи, та вже використовував два раніше засвоєні мистецтва у якості методів. Не можна приступати до вивчення діалектики, не вміючи грамотно писати слова, або, коли ти неспроможний правильно тлумачити словосполучення. Тому граматичний і риторичний методи тут виступають визначальними [2, с. 315-316].

Для запам'ятовування твору, що вивчається, застосовувався метод переказу прочитаного. Ніщо так не допомагає засвоїти матеріал, як переказ його вголос. Для цього бажано опиратися на конспект витягів із прочитаного тексту. Таким чином, ми спостерігаємо, що обидва методи тісно пов'язані між собою, бо переказ впливає з попередньо здійсненого конспектування.

Алкуїн свідомо готував учнів до участі в наукових суперечках від простих дискусійних питань до найскладніших. Вчений блискуче розробляє літературно-філософський жанр діалогу (метод діалогу). Прикладом участі в такому діалозі від примітивного до складного є твір

ученого «Слово-суперечка Алкуїна з Піпіном», який пізніше був включений до змісту алкуїнового підручника з діалектики [3, с. 166-167].

У часи Алкуїна вже в певні святкові дні відбувалася літургійна драма в середині церкви і школярі вміли застосовувати різні музичні інструменти. Правда, самого терміна «Літургійна драма» вчений ніколи не вживав і в справжньому розумінні дане дійство ще не відбувалося. Проте книги Алкуїна по проведенню католицької літургії переписувалися й зберігалися, а вони містили детальний опис таїнств і мес, тож наступні покоління священнослужителів охоче використовували досвід і поради вченого щодо постановки церковної драми [3, с. 135-139].

Отже, у досліджуваній нами період школи були зазвичай при церквах, монастирях і палацах. Пізніше особливу роль стали відігравати навчальні заклади, що відкривалися при костелах і кафедральних соборах. Вони отримали назву кафедральних шкіл. Звичайно, їхні попередниці, монастирсько-церковні школи, нажаль, навіть у кращій своїй організації символізували духовну замкнутість й усамітненість, на зразок самих монастирів. У кафедральних школах після низки реформ католицької церкви єпископ все більше вимагав освічених помічників, а також досконало обладнаних майстерень, де б знаходилися книги й богослови, здатні їх коментувати.

Список використаних джерел:

1. Алкуин. Загадки 1, 2. / Алкуин // Памятники средневековой латинской литературы IV-IX веков [ред. М.Е. Грабарь-Пассек и М.Л. Гаспаров] ; [пер. с лат. Б.И. Ярхо]. М.: Наука, 1970. С. 264-265.
2. Капитулярій о занятях науками (787 г.) Антологія педагогічної думки християнського Середньовіччя : [посібник для учасників педагогіч. Колледжів і студентів вузів] : в 2-х т. [сост., ст. к разделам и коммент. В.Г. Безрогова, О.И. Варьяш]. М.: АО Аспект Пресс, 1994. Т. 1. 1994. С. 315-316.
3. Курціус Е. Європейська література і латинське середньовіччя. Львів: Літопис, 2007. 752 с.

4. Эйнгард. Жизнь Карла Великого Эйнгард История средних веков (V-XV века) : хрестоматия для учителей : в 2-х ч. [сост. В.Е. Степанова, А.Я. Шевеленко]. М.: Просвещение, 1980. (Серия «Историческая библиотека»). Ч. 1. 1980. С. 55-61.
5. Перевезенцев С.В. Алкуин / С.В. Перевезенцев // Антология философии средних веков и эпохи Возрождения : сб. / сост. С.В. Перевезенцев. М.: ОЛМА Пресс, 2001. С. 82-105.

Yurko N.A.

Senior Lecturer;

Romanchuk O.V.

Associate Professor;

Kutkova O.O.

Student,

Lviv State University of Physical Culture named after I. Boberskyi

Tyndyk N.A.

Teacher of the Highest Qualification Category,

Lviv Lyceum № 66

CONFLICTS: THE EDUCATIONAL ASPECTS

Conflict is the arousal of two or more strong motives that cannot be solved together [1]. A conflict is a clash of interest. The basis of conflict may vary but it is always a part of society [2].

Conflict arises when one or more participants views the current system or relationship as not working! At least one party is so dissatisfied with the status quo, that he or she is willing to speak-up in hopes of improving the situation. It is no accident that we most often find ourselves in conflict with those with whom we spend the most time – family, friends, and colleagues. In addition to our closeness, we all have different perceptions of a situation and interpret our perceptions in terms of our sometimes different beliefs and values [3].

The phenomenon of conflict among humans is natural where two or more people may be together for some time. However, conflicts do not